

## KAPITOLU 199

## ATT DWAR IT-TIGDID TA' KIRI TA' RABA'

*Biex jirregola l-kiri mill-gdid ta' raba' u biex jipprovdi għall-ħwejjeġ konnessi u anċillari.*

20 ta' Ġunju, 1967

*L-ATT XVI tal-1967, kif emendat bl-Atti: XXVIII tal-1969, IX tal-1972, V tal-1973, LVIII tal-1974, V tal-1975; bl-Avviż Legali 148 tal-1975; bl-Atti XIX tal-1979, VIII tal-1990, XIX tal-1993, XXIV tal-1995, VI tal-2001 u XXXI tal-2002; bl-Avviż Legali 410 tal-2007; u bl-Att XXI tal-2009.*

1. It-titolu fil-qosor ta' dan l-Att hu l-Att dwar it-Tiġdid ta' Kiri ta' Raba'. Titolu fil-qosor.

2. F'dan l-Att, kemm-il darba r-rabta tal-kliem ma tehtieġx xort'oħra - Tifsir.

"Bord" tfisser il-Bord dwar il-Kontroll tal-Kiri ta' Raba' mwaqqaf skond l-artikolu 5;

"ċessjonarju tal-kirja" tinkludi sub-konduttur u, meta ma jkun hemm la persuna li lilha tkun giet ċeduta l-kirja u l-anqas sub-konduttur, il-persuna li tkun attwalment tgawdi l-kirja bil-kunsens espress jew taċitu tal-kerrej, u "ċessjoni" għandha tiftiehem skond hekk;

"data ta' terminazzjoni" tfisser l-aħħar ġurnata li fiha l-perijodu tal-kirja li sid il-kera jipproponi li jbidel il-kondizzjonijiet tagħha jew li sid il-kera ma hux fi hsiebu jgedded jiskadi;

"kerrej" tinkludi kull membru tal-familja li jkun ċessjonarju tal-kirja u, wara l-mewt tal-kerrej, meta ma jkun hemm ebda membru bħal dak, tinkludi f'ordni ta' preferenza kull membru tal-familja li jkun legatarju tal-kirja jew li, matul l-aħħar sena minnufih qabel il-mewt tal-kerrej, kien jgħix mal-kerrej jew kien qed jaħdem ir-raba' miegħu jew għalih jew ikun il-werriet tal-kerrej; tinkludi wkoll, relattivament għal sullokatur, sub-konduttur, liema kelma għandha titqies f'dik ir-relazzjoni bħala li jkollha l-istess tifsir bħal kerrej fl-estensjoni shiha tiegħu;

"kirja" tfisser kirja għal żmien totali miftiehem ta' mhux iżjed minn sittax-il sena għal kera, bi flus jew b'kumpens ieħor, li jithallas bis-sena b'rata wahda jew iżjed u tinkludi kirja taċitament imġedda minn sena għal sena jew imġedda b'deċiżjoni tal-Bord skond dan l-Att, iżda ma tinkludix la enfitewsi u lanqas ftehim ta' kirja li bis-saħħa tiegħu l-prodott għandu jinqasam bejn sid il-kera u l-kerrej; tinkludi wkoll "sullokazzjoni" relattivament għal sullokatur u sub-konduttur;

"kondizzjonijiet" tinkludi l-kera li jithallas relattivament għal kirja;

"Malta" tfisser il-Gżira ta' Malta u l-Gzejjer ta' Ghawdex u Kemmuna;

"membru tal-familja" tfisser axxendent lineari, dixxendent lineari, armla jew armel, raġel tat-tifla, u l-armla tat-tifel sakemm ma terġax tiżżewweġ, tal-kerrej;

"raba" tfisser kull art li tkun prinċipalment mikrija għall-koltivazzjoni ta' prodotti agrikoli, fjuri, siġar tal-frott jew dwieli u għal skopijiet li għandhom x'jaqsmu ma' l-agrikoltura, inkluż it-twaqqif ta' serer, *cloches* jew *cold frames*, iżda ma tinkludix art intiża biex jirgħu l-annimali;

"sid il-kera" tinkludi sullokatur relattivament għal sub-konduttur.

Tibdil ta' kondizzjonijiet ta' kirja.  
Emendat:  
IX. 1972.2.

3. (1) Bla hsara tad-disposizzjonijiet ta' dan l-Att, meta sid il-kera jkun irid jagħmel xi tibdil fil-kondizzjonijiet ta' kirja f'egħluq it-terminu tagħha, jekk ma jkunx sar ftehim bil-miktub mal-kerrej, hu għandu japplika lill-Bord permezz ta' rikors li jkun fih dettalji tat-tibdil propost, ipprezentat mhux aktar tard minn tliet xhur qabel id-data li fiha t-terminu jagħlaq.

(2) Il-Bord ma għandu japprova ebda kondizzjonijiet ġodda li jkunu jinsabu f'xi rikors jekk jiġi ipprovat li -

- (a) dawk il-kondizzjonijiet ġodda jkunu ġustifikati biss minhabba benefikati ta' natura permanenti li jkunu saru fir-raba', waqt il-perijodu ta' tmien snin minnufih qabel id-data tat-terminazzjoni, mill-kerrej stess jew minn membru tal-familja, mingħajr ma huma kienu taħt xi obbligu li jeffettwaw dawk il-benefikati; jew
- (b) dawk il-kondizzjonijiet ġodda jkunu ġustifikati biss minhabba benefikati ta' natura permanenti li jkunu saru fir-raba' bl-użu ta' fondi provduti mill-Gvern jew f'isem il-Gvern fil-forma ta' għotja jew f'xi forma oħra li, salv it-tharis tal-kondizzjonijiet li jirregolaw il-provvista ta' dawk il-fondi, ma timplikax hlas lura; jew
- (c) dawk il-kondizzjonijiet ġodda ma jkunux ekwi għal paragun ma' kondizzjonijiet ta' kiri li jkunu jeżistu f'egħlieqi paragunabbli fl-istess parti tal-Gżira, wara li jittiehed kont prinċipalment tal-kwalità u profondità medja tal-ħamrija, tan-natura ta' l-art ta' taħt il-ħamrija, tad-direzzjoni li fiha r-raba' mżerżaq ikun qiegħed faċċata, ta' l-aċċessibilità għat-triq u d-distanza tiegħu mill-eqreb raħal.

(3) Il-Bord jista', minflok ma jiċhad il-kondizzjonijiet ġodda proposti minn sid il-kera, jimmodifikahom u japprovahom safejn ikunu ġustifikati bl-applikazzjoni tad-disposizzjonijiet li hemm fil-paragrafi (a), (b) u (c) ta' l-aħħar subartikolu qabel dan:

Iżda f'ebda każ ma għandhom dawk il-kondizzjonijiet ikunu anqas favorevoli għal sid il-kera minn dawk ta' l-aħħar kirja preċedenti.

Nuqqas ta' tiġdid ta' kirja.  
Emendat:  
XXVIII. 1969.2;  
IX. 1972.3.

4. (1) Bla hsara tad-disposizzjonijiet ta' dan l-Att, meta sid il-kera jkun irid jiehu lura l-pussess ta' xi raba', jekk il-kerrej ma jkunx ftehem bil-miktub kemm dwar it-tmiem tal-lokazzjoni u

kemm dwar il-kumpens dovut, huwa ghandu japplika lill-Bord permezz ta' rikors li jkun fih -

- (a) raġunijiet dettaljati l-ghala jrid jichu lura l-pussess, u
- (b) talba għal-likwidazzjoni ta' kull kumpens li jkollu jithallas skond id-disposizzjonijiet ta' dan l-artikolu,

u jiġi ipprezentat mhux aktar tard minn tliet xhur qabel id-data li fiha taghlaq il-kirja:

Iżda, meta xi kirja bhal dik ma taghlaqx fil-15 ta' Awissu ta' xi sena, ebda deċiżjoni li tapprova dak it-tehid lura ta' pussess ma ghandha ssehh qabel il-15 ta' Awissu li jiġi wara d-data tat-terminazzjoni tal-kirja korrenti.

(2) Il-Bord jilqa' r-rikors ta' sid il-kera jekk sid il-kera jipprova li -

- (a) jehtieg ir-raba' biex jiġi wżat għal skopijiet agrikoli minnu personalment jew minn xi membru tal-familja personalment għal perijodu ta' mhux anqas minn erba' snin konsekuttivi li jibdew minnufih wara d-data tat-terminazzjoni; jew
- (b) jehtieg ir-raba', basta ma jkunx raba' saqwi, għall-konstruzzjoni fuqu ta' bini għal skopijiet ta' residenza, negozju jew industrjali; jew
- (c) ir-raba' jkun ġie sullokat jew il-kirja tiegħu tkun ġiet trasferita mingħajr il-kunsens ta' sid il-kera lil xi persuna oħra li ma tkunx xi kerrej iehor ta' l-istess raba' jew membru tal-familja; jew
- (d) matul is-sentejn minnufih qabel id-data tat-terminazzjoni, l-għalqa thalliet ma tinhadimx għal mill-anqas tmax-il xahar konsekuttivi skond il-kalendarju; jew
- (e) matul is-sentejn minnufih qabel id-data tat-terminazzjoni, il-kerrej ikun naqas, relattivament għal żewġ perijodi jew iżjed, li jhallas il-kera, f'kull okkażjoni, fi żmien hmistax-il ġurnata mill-ġurnata li fiha sid il-kera jkun talbu bil-miktub biex iħallas; jew
- (f) matul is-sentejn minnufih qabel id-data tat-terminazzjoni, il-kerrej, li jkun marbut li jsewwi u jzomm fi stat tajjeb il-ħitan tar-raba', naqas li jwettaq dak l-obbligu jew abitwalment naqas li jħares xi kondizzjoni oħra tal-kirja jew deliberatament jew bi traskuraġni kkaġuna jew halla li tiġi kaġunata ħsara, ħlief ħsara ta' importanza żgħira, f'xi sigar tal-frott fir-raba':

Iżda ċ-ċirkostanza msemmija fil-paragrafu (a) ta' dan is-subartikolu ma tkunx raġuni biżżejjed biex jiġi milqugh ir-rikors ta' sid il-kera, jekk il-kerrej jipprova li r-raba' in kwistjoni jkun fonti importanti ta' l-ghajxien tiegħu u tal-familja tiegħu u jekk il-Bord ikun sodisfatt li l-kerrej ibati aktar minn sid il-kera jekk ir-rikors jiġi milqugh:

Iżda wkoll, meta r-raba' jinkludi razzett li jkun użat mill-kerrej bhala l-uniku post ta' residenza tiegħu u tal-familja tiegħu, iċ-ċirkostanza msemmija taht il-paragrafu (b) ta' dan is-subartikolu ma tkunx raġuni biżżejjed biex jiġi milqugħ ir-rikors ta' sid il-kera jekk il-kerrej ma jithallix iżomm dak ir-razzett bil-kera u taht il-kondizzjonijiet li jiġu stabbiliti mill-Bord jew jekk ma jkunx provdut minn sid il-kera dar ohra fejn joqgħod, raġonevolment tajba għall-mezzi tiegħu u għall-mezzi tal-familja tiegħu u għall-bżonnijiet tagħhom dwar il-kobor.

(3) Meta parti biss mir-raba' tkun mehtieġa għal xi wiehed mill-iskopijiet imemmija fis-subartikolu (2)(a) jew (b) u l-kejl tal-bqija ta' dik l-art teċċedi 124 metru kwadru, il-kerrej jista' jitlob lill-Bord u l-Bord għandu jordna illi l-kirja tiġi mgēdda relattivament għal bqija tar-raba', taht dawk il-kondizzjonijiet kif il-Bord, wara li jiehu kont tal-kondizzjonijiet ta' l-ahhar kirja ta' qabel, jista' jidhirlu xieraq li jistabbilixxi.

(4) Meta sid il-kera jiehu pussess lura tar-raba' jew ta' parti minnu bis-saħħa ta' deċiżjoni tal-Bord bażata fuq is-subartikolu (2)(a), huwa għandu jhallas lill-kerrej kumpens xieraq għal kull benefikat agrikolu li jkun sar mill-kerrej jew minn membru tal-familja fl-imsemmi raba' jew parti minnu matul il-perijodu ta' tmien snin konsekuttivi minnufih qabel id-data tat-terminazzjoni.

(5) Meta sid il-kera jiehu pussess lura tar-raba' jew ta' parti minnu bis-saħħa ta' deċiżjoni tal-Bord bażata fuq is-subartikolu (2)(b), huwa għandu jhallas lill-kerrej kumpens xieraq kif provdut fl-ahhar subartikolu qabel dan u, barra minn dan, ammont daqs il-valur tal-prodotti miġbura mill-kerrej jew minn membru tal-familja mill-imsemmi raba' jew parti minnu, wara li jitnaqqsu l-ispejjeż li jkunu saru għall-koltivazzjoni tiegħu, fl-ahhar erba' snin minnufih qabel id-data tat-terminazzjoni:

Iżda ma għandhomx jitnaqqsu bhala parti minn dawk l-ispejjeż il-prezz tax-xogħol tal-kerrej stess jew tax-xogħol ta' xi membru tal-familja fir-raba' jew parti minnu.

(6) L-ammont li għandu jithallas skond is-subartikolu (4) jew (5) għandu jiġi stabbilit mill-Bord, sugġett għal appell kif provdut skond l-artikolu 10. Dak l-ammont għandu jithallas lill-kerrej fi żmien xahar mid-data li fiha d-deċiżjoni li tawtorizza t-tehid lura tal-pussess tkun finali fil-partijiet kollha tagħha. Fin-nuqqas ta' dak il-hlas f'dak iż-żmien l-imsemmija deċiżjoni tkun mingħajr ebda effett.

(7) Jekk il-kerrej jerga' jiehu l-pussess ta' xi raba' jew ta' parti minnu bis-saħħa ta' deċiżjoni tal-Bord skond l-artikolu 13, huwa għandu jhallas lura lill-sid il-kera kull ammont riċevut relattivament għar-raba' jew parti minnu skond is-subartikolu (4) jew (5).

5. (1) Ghandu jkun hemm Bord li jkun maghruf bhala l-Bord dwar il-Kontroll tal-Kiri ta' Raba'. Kif inhu kostitwit il-Bord u hatra ta' zewg Listi.  
*Emendat:*  
*IX. 1972.4;*  
*V. 1973.2;*  
*LVIII. 1974.68.*  
*Sostitwit:*  
*XIX. 1993.2.*
- (2) Il-Bord ikun magħmul minn *chairman* li jkun maġistrat jew persuna li tkun hadmet ta' avukat f'Malta għal perijodu, jew perijodi, li b'kollox jammontaw għal mhux anqas minn seba' snin, mahtur mill-Prim Ministru.
- (3) Il-Prim Ministru jista' jahtar diversi maġistrati jew persuni li jkollhom il-kwalifiki meħtieġa skond kif hemm fis-subartikolu (2) biex joqogħdu fuq il-Bord, iżda għandu joqgħod maġistrat wiehed biss jew persuna oħra bil-kwalifiki kif imsemmi waħda biss f'kull każ partikolari.
- (4) Il-Prim Ministru għandu wkoll jahtar zewg listi kif ġej:
- (a) lista ta' Arkitetti u Inġinieri Ċivili minn fost persuni li jkollhom il-*warrant* biex jaħdmu ta' Arkitett u Inġinier Ċivili skond id-disposizzjonijiet ta' l-Ordinanza dwar l-Arkitetti u li jkunu ilhom fil-prattika ta' dik il-professjoni għal mhux inqas minn seba' snin; u Kap. 44.
- (b) lista ta' persuni (sew mis-servizz pubbliku sew jekk le) li jkunu kompetenti u jifhmu f'affarijiet tar-raba'.
- (5) Iċ-*chairman* jew kull membru li jinsab fuq il-lista jista' jastjeni ruhu jew jista' jiġi rikuzat minn kull waħda mill-partijiet kontendenti għal kull waħda mir-raġunijiet imsemmija fl-artikolu 739 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili u kull kwistjoni li tinqala' dwar jew in konnessjoni ma' xi raġuni ta' rikuża jew astensjoni għandha tiġi deċiża miċ-*chairman*. Kap. 12.
- (6) (a) Meta iċ-*chairman* ma jkunx maġistrat huwa ma għandux jibda jaqdi d-dmirijiet tal-kariga tiegħu qabel ma jiehu quddiem l-Avukat Generali ġurament li jwettaq il-funzjonijiet tiegħu u li jittratta u jiddeċiedi kull kwistjoni li tingħieb quddiemu bil-haqq u imparzjalità.
- (b) Il-membri li jinsabu fuq il-listi ma għandhomx jibdeu iwettqu d-dmirijiet tal-kariga tagħhom sakemm ma jkunux hadu ġurament quddiem iċ-*chairman* li jwettqu l-funzjonijiet tagħhom taht dan l-Att bl-imparzjalità u skond il-liġi.
- (7) Il-membri tal-listi jistgħu jinhatru għal żmien sentejn u jistgħu jerġgħu jinhatru mill-ġdid.
- (8) Kull meta jkun hemm kwistjoni quddiem il-Bord li tkun teħtieġ l-istima ta' xi raba' jew kull fehma teknika oħra dwar każ li jkun qed jittratta l-Bord, iċ-*chairman* għandu jassenja membru minn fuq kull lista sabiex jeżaminaw ir-raba' relattiva, jew sabiex jaraw dik il-parti tal-proċess li jkollha x'taqsam mal-kwistjoni li dwarha tinħtieġ il-fehma teknika, u dawk iż-żewġ membri għandhom jipprezentaw ir-rapport tagħhom liċ-*chairman* waqt is-seduta jew jipprezentaw dak ir-rapport fir-Registru tal-Bord hekk kif iċ-*chairman* jista' jordna.
- (9) Iċ-*chairman* jista' wkoll jeħtieġ lil dawk iż-żewġ membri li jattendu għas-seduta tal-Bord meta dak il-każ ikun qiegħed

- jinstema' mill-Bord jekk xi wiehed mill-imsemmija żewġ membri jkun jehtieg taghrif iktar mill-partijiet jew jehtieg li jisma' xi xhieda partikolari.
- Setgħa tal-Bord.  
*Emendat:*  
*A.L. 148 ta' l-1975.*  
Kap. 12.
- 6.** (1) Il-Bord għandu jkollu dawk is-setgħat kollha li huma mogħtija lill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili mill-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.
- (2) Kull mandat jew ordni maħruġ mill-Bord għandu jkun iffirmat miċ-*chairman* u awtentikat mir-registratur.
- (3) It-twertiq tad-deċiżjonijiet tal-Bord, bil-mod preskritt fil-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, għandu jkun fil-Bord stess.
- Kap. 12.
- Reġistru tal-Bord u post fejn isiru s-seduti.  
*Emendat:*  
*VIII. 1990.3.*
- 7.** (1) Relattivament għal kull proċeduri li jkollhom x'jaqsmu ma' art li tkun fil-Gżira ta' Malta, il-Bord għandu jzomm is-seduti tiegħu fil-qrati superjuri ta' Malta u r-reġistru ta' dawk il-qrati jkun ir-Registru tal-Bord.
- (2) Relattivament għal kull proċeduri li jkollhom x'jaqsmu ma' art li tkun fil-Gżira ta' Għawdex jew ta' Kemmuna, il-Bord għandu jzomm is-seduti tiegħu fil-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) u r-reġistru ta' dik il-qorti jkun ir-Registru tal-Bord.
- Dehra quddiem il-Bord.
- 8.** Il-partijiet jistgħu jidhru quddiem il-Bord kemm personalment kemm permezz ta' avukat jew prokuratur legali u jistgħu jiġu assistiti minn avukat jew prokuratur legali.
- Deċiżjonijiet tal-Bord.  
*Emendat:*  
*XIX. 1993.2.*
- 9.** (1) Id-deċiżjonijiet tal-Bord għandhom jiġu mogħtija f'seduta pubblika.
- (2) *Imħassar bl-artikolu 2 ta' l-Att XIX ta' l-1993.*
- (3) Iċ-*chairman* ikun biss obligat li joqgħod fuq ir-rapporti taż-żewġ membri li jinsabu fuq iż-żewġ listi li jkunu ġew assenjati każ partikolari skond l-artikolu 5(8) kull meta r-rapporti jkunu unanimi; meta dawk iż-żewġ membri ma jkunux unanimi, iċ-*chairman* għandu fuq il-bażi tar-rapporti magħmulin miż-żewġ membri imsemmija, jiddeċiedi l-kwistjoni hu nnifsu.
- Dritt ta' appell.  
*Emendat:*  
*IX. 1972.5;*  
*A.L. 148 ta' l-1975;*  
*XIX. 1993.2;*  
*XXXI. 2002.259.*
- 10.** (1) Għandu jkun hemm appell minn deċiżjoni tal-Bord biss -
- (a) fil-każijiet kollha meta d-deċiżjoni tingħata fuq rikors magħmul skond l-artikolu 4 jew skond l-artikolu 25;
- (b) fil-każijiet l-oħra kollha, fuq punt ta' liġi biss.
- (2) L-appell jingħeb quddiem il-Qorti ta' l-Appell kif kostitwita skond l-artikolu 41(6) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili permezz ta' rikors preżentat fir-reġistru ta' dik il-qorti fi żmien għoxrin ġurnata mill-ġurnata li fiha tingħata d-deċiżjoni tal-Bord.
- Kap. 12.
- (3) Il-Bord imwaqqaf skond l-artikolu 29 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili jista' jagħmel regoli dwar appelli lill-Qorti ta' l-Appell li jsiru skond dan l-artikolu.
- Kap. 12.

11. (1) Kull rikors kif imsemmi fl-artikoli 3 u 4 għandu jiġi ipprezentat kontra u notifikat lill-kerrej li mingħandu s-sid ikun irċieva l-ahhar kera qabel ma r-rikors ikun ġie ipprezentat fir-Registru tal-Bord jew, fil-każ ta' ċessjoni li tkun għet notifikata bil-miktub mill-kerrej lis-sid qabel il-prezentata tar-rikors, għandu jiġi ipprezentat kontra u notifikat liċ-ċessjonarju.

Notifika ta' ittra uffiċjali u proċeduri quddiem il-Bord.  
*Emendat:*  
*IX. 1972.6.*

(2) Il-Bord jista' f'kull żmien jippermetti li ssir kull korrezzjoni fir-rikors bil-ħsieb li tagħmlu aktar ċar.

(3) Jekk ir-rikorrent personalment jew permezz ta' avukat jew prokuratur legali jonqos milli jidher għas-smiġħ tar-rikors, il-Bord, hliet jekk ikun sodisfatt li hemm raġuni tajba għal dak in-nuqqas, għandu jiċħad ir-rikors u jordna li l-ispejjeż jithallsu mir-rikorrent:

Iżda r-rikorrent jista', fiż-żmien għaxart ijiem minn dik id-deċiżjoni, japplika lill-Bord għal smiġħ mill-ġdid tar-rikors tiegħu u l-Bord għandu jilqa' dak ir-rikors jekk jiġġustifika n-nuqqas tiegħu għas-sodisfazzjon tal-Bord.

12. L-ispejjeż tal-proċeduri quddiem il-Bord għandhom jithallsu mill-partijiet jew minn xi waħda mill-partijiet kif jiddeċiedi l-Bord.

Spejjeż tal-proċeduri quddiem il-Bord.

13. (1) Kull parti fi proċeduri miżmuma skond id-disposizzjonijiet ta' dan l-Att tista', b'rikors, titlob lill-Bord li ssir ritrattazzjoni, u l-Bord għandu jilqa' t-talba, jekk -

Ritrattazzjoni.  
*Emendat:*  
*A.L. 148 ta' l-1975;*  
*A.L. 410 ta' l-2007.*

(a) ir-rikorrent jipprova għas-sodisfazzjon tal-Bord illi d-deċiżjoni tiegħu fil-proċeduri tkun għet determinata minn rappreżentazzjoni hażina ta' fatti jew minn dikjarazzjoni falza magħmula mill-parti l-oħra fil-proċeduri; jew

(b) ir-rikorrent jipprova għas-sodisfazzjon tal-Bord li sid il-kera, wara li jkun ha lura l-pussess tar-raba' jew parti minnu bis-saħħa ta' deċiżjoni tal-Bord bażata fuq l-artikolu 4(2)(a) jew (b), naqas li jużah għall-iskop li jkun iddetermina d-deċiżjoni tal-Bord.

(2) Jekk il-Bord ibiddel id-deċiżjoni li tkun ifformat l-oġġett tar-ritrattazzjoni, il-parti li favur tagħha tkun għet mibdula dik id-deċiżjoni jkollha azzjoni quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili għar-rifuzjoni ta' danni mingħand il-parti l-oħra u għall-ħlas minn dik il-parti l-oħra ta' penali li tiġi stabbilita mill-qorti f'somma ta' mhux iżjed minn elf, mija u erbgħa u sittin euro u disgħa u sittin ċenteżmu (1,164.69):

Iżda meta sid il-kera, billi jkun iddispona mir-raba' jew xort'oħra, ikun qiegħed lilu nnifsu f'posizzjoni li ma jkunx jista' jikkonforma ruħu mad-deċiżjoni tal-bord fir-ritrattazzjoni, l-imsemmija penali ma għandhiex tkun anqas minn erba' mija u hamsa u sittin euro u sebgħa u tmenin ċenteżmu (465.87).

(3) Il-Bord għandu jagħti wkoll ritrattazzjoni f'kull wieħed mill-każijiet imsemmija fl-artikolu 811 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, iżda d-disposizzjoni ta' l-ahhar subartikolu qabel dan ma għandhiex tapplika hliet relattivament għal każ li jaqa' taht id-disposizzjonijiet ta' l-imsemmi artikolu

Kap. 12.

811(a).

(4) Ma tistax tintalab ritrattazzjoni f'każ li fih id-deċiżjoni tkun suġġetta għal appell skond l-artikolu 10 u meta l-fatti li jikkostitwixxu r-raġunijiet għal dik ir-ritrattazzjoni jkunu ġew għall-konjizzjoni tal-parti li tallegahom qabel l-iskadenza tat-terminu preskritt għall-appell.

Klawsola jew kondizzjoni li tippriva lill-kerrej minn xi benefiċċju mogħti b'dan l-Att.

**14.** Kull klawsola jew kondizzjoni li tippriva lill-kerrej minn xi benefiċċju mogħti b'dan l-Att, sew jekk dik il-klawsola jew kondizzjoni tkun ġiet stipulata qabel ma jibda jsehħ dan l-Att sew wara, tkun nulla u bla effett.

Disposizzjonijiet dwar il-lingwa.  
Kap. 189.

**15.** Id-disposizzjonijiet ta' l-artikoli 2, 4, 5, 6 u 7 ta' l-Att dwar Proċeduri Ġudizzjarji (Użu ta' l-Ilsien Inġliż) għandhom japplikaw relattivament għal kull att ġudizzjarju preżentat għall-finijiet ta' dan l-Att u għal kull proċedura tal-Bord, u kull riferenza f'xi waħda minn dawk id-disposizzjonijiet għall-qorti għandha tiftiehem bhala riferenza għall-Bord.

Għajnuna legali bla hlas.  
*Sostitwit:*  
*IX. 1972.7;*  
*XXIV. 1995.360.*  
Kap. 12.

**16.** Id-disposizzjonijiet tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili dwar il-benefiċċju ta' għajnuna legali għandhom japplikaw għall-partijiet fi proċeduri quddiem il-Bord, li jkunu persuni li jkollhom dritt għal dak il-benefiċċju skond kif imfisser f'dawk id-disposizzjonijiet.

Drittijiet dovuti lill-membri li jinsabu fuq il-listi.  
*Mizjud:*  
*V. 1975.2.*  
*Emendat:*  
*XIX. 1979.2.*  
*Sostitwit:*  
*XIX. 1993.2.*  
*Emendat:*  
*VI. 2001.11.*

**17.** Il-Ministru responsabbli għall-ġustizzja jista' b'avviż jippreskrivi d-drittijiet li jithallsu liċ-*chairman* u lill-membri li jinsabu fuq iż-żewġ listi.

Nefqa ta' l-amministrazzjoni tal-Bord.  
*Sostitwit:*  
*XIX. 1993.2.*

**18.** L-ispejjeż in konnessjoni ma' l-amministrazzjoni tal-Bord, inklużi d-drittijiet li jithallsu skond regolamenti magħmulin taht l-artikolu 19, jithallsu mill-Fond Konsolidat mingħajr il-htieġa ta' ebda approprjazzjoni oħra.

Regolamenti.  
*Emendat:*  
*VI. 2001.11.*

**19.** (1) Il-Ministru responsabbli għall-ġustizzja jista' jagħmel regolamenti li jirregolaw il-proċeduri tal-Bord u, mingħajr hsara għall-ġeneralità ta' hawn fuq, jista' jagħmel regolamenti -

- (a) li jippreskrivu l-kontenut ta' rikors lill-Bord u l-proċedura għan-notifika tiegħu lill-parti li jkollha interess li topponi r-rikors;
- (b) li jippreskrivu l-proċedura biex il-Bord jistabbilixxi d-data tas-smiġh ta' rikors u biex jingħata avviż dwar dik id-data lill-partijiet interessati;
- (c) li jippreskrivu l-hlasijiet, inkluż il-hlas ta' dritt tar-reġistru li jiġi stabbilit mill-imsemmi Ministru, li għandhom isiru mal-preżentata tar-rikors lill-Bord;
- (d) li jippreskrivu liema parti tad-dritt tar-Registru għandha tiġi mogħtija lura jekk ir-rikors ikun abbandunat u l-proċedura dwar rifużjoni;

- (e) li jippreskrivu d-dritt li għandu jithallas lill-avukat jew lill-prokuratur legali għal rikors quddiem il-Bord u biex il-Bord ikun jista' jiffissa, fil-limiti stabbiliti mill-imsemmi Ministru, id-dritt li jithallas lill-avukat jew lill-prokuratur legali dwar proċeduri quddiem il-Bord;
- (f) li jippreskrivu kull haġ'ohra li tista' tkun mehtieġa għall-esekuzzjoni aħjar tal-funzjonijiet tal-Bord:

Izda sakemm jiġu preskritti d-drittijiet skond il-paragrafi (c), (d) jew (e), għandhom japplikaw id-drittijiet li hemm fl-Iskeda A li tinsab mal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

Kap. 12.

(2) Kull regolamenti magħmula skond dan l-artikolu għandhom jitqiegħdu quddiem il-Kamra tad-Deputati kemm jista' jkun malajr wara li jsiru, u jekk, fi żmien l-ghoxrin ġurnata ta' wara li jibdeu mill-ġurnata li fiha xi regolamenti tali jkunu ġew hekk imqiegħda quddiemha, il-Kamra tad-Deputati tirriżolvi illi r-regolamenti jiġu annullati, għandhom minn dik inhar ikunu nulli, iżda mingħajr hsara ta' xi haġa li tkun saret qabel bis-sahha tagħhom jew ta' l-egħmil ta' xi regolamenti ohra godda:

Izda fil-kalkolu ta' l-imsemmija ghoxrin ġurnata ma għandu jiġi nkluż ebda perijodu ta' erbat ijiem konsekuttivi jew iżjed li jkun hemm bejn xi żewġ seduti konsekuttivi tal-Kamra tad-Deputati.

**20.** B'dak kollu li hemm fid-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 4 u d-disposizzjonijiet ta' kull liġi ohra, il-Gvern jista' fit-terminazzjoni ta' kirja jiehu lura l-pussess tar-raba' li jappartjeni lil jew huwa amministrat mill-Gvern li dwaru tkun saret dikjarazzjoni tal-President ta' Malta li huwa mehtieġ għal skop pubbliku.

Nuqqas ta' tigdid ta' kirja ta' raba li jappartjeni lil jew huwa amministrat mill-Gvern.  
*Miżjud:*  
*XXVIII. 1969.4.*  
*Emendat:*  
*LVIII. 1974.68.*

**21.** (1) Il-President ta' Malta jista' jiddikjara b'dikjarazzjoni ffirmata minnu illi xi raba' li jappartjeni lil jew huwa amministrat mill-Gvern huwa mehtieġ għal skop pubbliku.

Dikjarazzjoni tal-President ta' Malta.  
*Miżjud:*  
*XXVIII. 1969.4.*  
*Emendat:*  
*LVIII. 1974.68;*  
*XXI. 2009.11.*

(2) Bla hsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikolu (2A), hadd ma jista' jitlob prova ohra tal-iskop pubbliku msemmi fis-subartikolu (1) minbarra d-dikjarazzjoni tal-President ta' Malta.

(2A) Kull persuna illi għandha interess f'xi art li fir-rigward tagħha saret dikjarazzjoni tal-President ta' Malta kif imsemmi fis-subartikolu (1) tista' tikkontesta l-iskop pubbliku tal-imsemmija dikjarazzjoni quddiem il-Bord ta' Arbitraġġ dwar Artijiet permezz ta' rikors ipprezentat fir-reġistru tal-imsemmi Bord fi żmien wiehed u ghoxrin ġurnata mill-pubblikazzjoni ta' dik id-dikjarazzjoni u d-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili li japplikaw għas-smiġħ tal-kawżi quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, inklużi id-dispożizzjonijiet li jirrigwardaw appelli minn dawk id-deċiżjonijiet, għandhom, *mutatis mutandis*, japplikaw għad-deċiżjoni dwar l-imsemmi rikors:

Kap. 12.

Izda l-prezentata ta' rikors skont dan is-subartikolu m'għandhiex tfixkel l-iżgumbrament ta' kull persuna mill-art jew

milli ssir kwalunkwe haġa li tista' ssir fuq dik l-art mis-sid tagħha skont il-liġi, f'dak iż-żmien meta r-rikors ikun għad irid jiġi deċiż, bla ħsara għad-dritt tar-rikorrent li jinghata kumpens f'każ illi d-dikjarazzjoni tal-President ta' Malta tinstab li tkun minghajr skop pubbliku.

(3) Il-Kummissarju ta' l-Artijiet jista' jittratta dwar u jiddisponi minn raba' li dwaru tkun saret dikjarazzjoni taht is-subartikolu (1) b'dak il-mod u suġġett għal dawk il-kondizzjonijiet kif jidhirlu xieraq wara li jiehu kont ta' l-interess jew qadi tal-pubbliku.

Mod kif il-Kummissarju ta' l-Artijiet jista' ma jhallix li tiġi mġedda kirja.  
*Miżjud:*  
*XXVIII. 1969.4.*  
*Emendat:*  
*LVIII. 1974.68;*  
*A.L. 148 ta' l-1975.*

**22.** (1) Meta l-President ta' Malta jagħmel dikjarazzjoni skond l-aħħar artikolu qabel dan, il-Kummissarju ta' l-Artijiet jista' ma jhallix li tiġi mġedda kirja tar-raba' li dwaru tkun saret dik id-dikjarazzjoni, billi jiehu ħsieb li kopja tad-dikjarazzjoni, flimkien mal-partikolaritajiet biżżejjed sabiex jiġi identifikat ir-raba' u ma' l-indikazzjoni tal-kirja li l-Gvern mhux qed iħalli li tiġġedded, tiġi pubblikata fil-Gazzetta tal-Gvern u fuq il-bord ta' l-avviżi ta' l-Għassa tal-Pulizija, jew, skond il-każ, ta' kull Għassa tal-Pulizija tal-belt jew raħal fejn jew li fil-limiti tagħhom ikun qiegħed ir-raba'.

(2) Il-Kummissarju ta' l-Artijiet għandu wkoll, kemm jista' jkun malajr wara l-imsemmija pubblikazzjoni, jiehu ħsieb li kopja tad-dikjarazzjoni, partikolaritajiet u indikazzjoni msemmija fis-subartikolu (1) tiġi notifikata permezz ta' ittra ufficjali preżentata fil-Qorti Ċivili, Prim'Awla, lill-kerrej tar-raba' li għalih tirreferixxi d-dikjarazzjoni:

Iżda t-tharis għal kollox tas-subartikolu (1) jkun biżżejjed biex ma tithallix tiġġedded kirja li tkun fis-seħh.

Tehid ta' pussess tar-raba'.  
*Miżjud:*  
*XXVIII. 1969.4.*

**23.** (1) Salv li d-disposizzjonijiet tas-subartikolu (1) ta' l-aħħar artikolu qabel dan ikunu ġew imħarsa għal kollox, dwar dikjarazzjoni magħmula skond l-artikolu 21, mhux inqas minn xahar qabel id-data tat-terminazzjoni tal-kirja li tkun fis-seħh fiż-żmien tad-dikjarazzjoni, il-kerrej jew kull okkupant ieħor tar-raba' li dwaru tkun saret id-dikjarazzjoni għandu f'dik id-data tat-terminazzjoni jagħti l-pussess ta' dak ir-raba' lill-Kummissarju ta' l-Artijiet u mill-ġurnata li tiġi minnufih wara dik id-data l-Kummissarju ta' l-Artijiet jista' minghajr ebda formalità oħra jidhol fi u jiehu pussess tar-raba' jew jawtorizza lil kull persuna biex tidhol fi u tiehu pussess tar-raba' u li tagħmel jew iġġieghel li jsir fuqu kull xogħlijiet.

(2) Qabel ma jinbdeu xi xogħlijiet fuq ir-raba' skond is-subartikolu (1), rappreżentant tal-Kummissarju ta' l-Artijiet għandu jagħmel, meta jkun prattikabbli fil-preżenza tal-kerrej, deskrizzjoni bil-miktub tal-kondizzjoni tar-raba' u ta' kull miljoramenti fuqu u, jekk il-kerrej ikun preżenti u jkun irid jiffirma dik id-deskrizzjoni, hu għandu jiffirmaha.

24. Meta l-Kummissarju ta' l-Artijiet jiehu pussess lura tar-raba' minhabba nuqqas ta' tigdid ta' kirja skond id-disposizzjonijiet ta' dan l-Att, il-kerrej ikollu dritt dwar dak ir-raba' għall-hlas ta' l-istess kumpens xieraq u ta' l-istess ammont kif għandu jithallas lil kerrej skond l-artikolu 4(5).  
Kumpens għal nuqqas ta' tigdid ta' kirja.  
*Mizjud:*  
*XXVIII. 1969.4.*
25. Jekk il-Kummissarju ta' l-Artijiet u l-kerrej ma jaslux għal ftehim fuq xi ammont li għandu jithallas skond l-artikolu 24, dak l-ammont għandu jiġi stabbilit mill-Bord, fuq rikors jew tal-Kummissarju ta' l-Artijiet jew tal-kerrej, u d-deċiżjoni tiegħu tkun sugġetta għal appell skond id-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 10.  
Kif jiġi stabbilit kumpens.  
*Mizjud:*  
*XXVIII. 1969.4.*  
*Emendat:*  
*IX. 1972.8.*
26. (1) Meta dikjarazzjoni skond l-artikolu 21(1) issir dwar parti biss mir-raba' li jkun oġġett ta' kirja, il-kerrej tar-raba' jkollu d-dritt, li jista' jeżerċita fi żmien sena minn meta l-Gvern jidhol fuq dik il-parti tar-raba' skond l-artikolu 23(1), li jitermina l-kirja rigward ukoll il-parti li tibqa' mir-raba'.  
Meta dikjarazzjoni ssir dwar parti biss tar-raba' mikri.  
*Mizjud:*  
*XXVIII. 1969.4.*
- Iżda kumpens dwar terminazzjoni tali tal-kirja għall-parti li tibqa' mir-raba' għandu jithallas lill-kerrej skond id-disposizzjonijiet ta' dan l-Att biss jekk hu jipprova li ma jkunx ekonomikament konvenjenti għalih li jkompli l-kirja ta' dik il-parti.
- (2) Meta, fil-każ ta' dikjarazzjoni kif imsemmija fl-ahħar subartikolu qabel dan, il-kerrej ma jeżerċitax id-dritt imsemmi fih, il-kirja tal-parti li tibqa' tar-raba' għandha tiġġedded taht dawk il-kondizzjonijiet kif il-Bord, fuq rikors tal-Kummissarju ta' l-Artijiet, jidhirlu xieraq li jstabbilixxi meta jiehu in konsiderazzjoni l-kondizzjonijiet tal-kirja tar-raba' kollu li ġie maqsum.
27. Id-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 1591 tal-Kodiċi Ċivili ma għandhiex tapplika dwar it-tigdid ta' kiri ta' raba'.  
Inapplikabbiltà ta' l-artikolu 1591 tal-Kodiċi Ċivili.  
*Emendat:*  
*XXVIII. 1969.3.*  
Kap. 16.